

Det är intressant att studera hur väl arkitekten till de nya husen på tomt nr 12 o 13 (20) i kvarteret Hörnet, bild 5, anpassat nybebyggelsen till den äldre lågskaliga bebyggelsen vid Övre Slottsgatan. Naturligtvis hade han här stor hjälp av den naturliga topografin i den branta backen från Övre Slottsgatan ner till Skolgatan. Anpassningen är gjord så att den tredje och översta våningen på bostadsflygeln är formad som en bred frontespis. Därigenom har husets höjdverkan eliminerats, och genom att den kraftiga taklisten lagts över andra våningen har huset naturligt länkat sig in i den gamla kvartersfasadens avtrappning i backen ner mot Skolgatan.

När man idag diskuterar ett bevarande av Övre Slottsgatens miljö skall man ha klart för sig det intima arkitektoniska sambandet mellan 1880-talets nybebyggelse på tomterna vid Skolgatan och de samtida puts-fasaderna på de äldre husen vid Övre Slottsgatan.

Under en kort tid omgestaltades alltså Övre Slottsgatan i påfallande grad. Den förändrades från en gata med jämförelsevis anspråkslösa hus med timmer- och panelfasader till ett gaturum med så gott som enbart putsfasader, där rikt utformade vågräta och lodräta listverk spelade mot varandra. Färgskalan hade övergått till övervägande gult, guldockra och gråbrunt. Rödfärgen var helt borta.

Som inledningsvis nämndes är det i stort sett 1800-talets Övre Slottsgata som står kvar idag. De förändringar som vidtagits under vårt eget århundrade är punktvisa, exempelvis en butik som inretts eller upphört, något gårdshus som rivits och ersatts med garage eller liknande, en fasad eller del därav som för underhållets skull putsats om och förlorat något av 1880-talets rika ornamentik och några tegeltak som bytts ut mot plåttak. 1900-talets största nytillskott ligger inne på gårdarna och vid tvärgatorna och uppfattas inte direkt från Övre Slottsgatan. Det gäller de två boningshus som uppfördes längs S:t Johannesgatan på tomt nr 1 i kvarteret Rosenberg enligt ritningar från 1900 resp. 1928 samt det bostadshus som 1927 uppfördes inne på norra sidan av tomt nr 1, 2 o 17 (18) i kvarteret Hörnet.

Fastigheten S:t Niklas nr 7 o 8 (19) blev föremål för stora omdaningar så sent som 1967, sedan en brand förstört en del av gårdshuset. De två byggnaderna vid Övre Slottsgatan restaurerades och en helt ny kontorslänga uppfördes på den östra delen av tomten. För ritningarna till denna om- och tillbyggnad, där man sökt anpassa skala och form till den äldre miljön, svarade arkitekt SAR Sten Hummel-Gumaelius.

Övre Slottsgatan är intressant och värdefull ur många synpunkter. Det är idag den enda större sammanhängande miljön i Uppsala med hus i en skala som länge var karakteristisk för staden. Den har undgått 1900-talets genomgripande förändringar i husens bottenvåningar genom uppbyggnaden av stora butiksfönster, så som skett i de flesta andra äldre hus i staden. Den utgör en fin provkarta på hela 1800-talets skiftande byggnads- och kulturhistoria, hur man utnyttjade och byggde om äldre hus och hur man byggde nya. Man kan där uppleva rester av stadens allra äldsta träbebyggelse. Vid Övre Slottsgatan kan man studera den enkla småfolksgården och de gångna århundradenas förnåma ämbetsmannagård, det sena 1800-talets bondkvarter och olika typer av hyreshus. Men en viktig begränsning finns, och däri ligger en del av miljöns särart. Övre Slottsgatan representerar *inte* Uppsalas gamla typiska handels- och hantverksgata så, som t. ex. Kungälgsgatan, Svartbäcksgatan och Dragarbrunnsgatan en gång gjorde, utan en annan alldeles speciell bit av den äldre Uppsalamiljön.

Det vore fel att säga att det ena huset, eller gården, ur kulturhistorisk synpunkt är värdefullare än det andra. Det är denna konstellation av olika faktorer som gör Övre Slottsgatan ända från S:t Olofsgatan till Skolgatan omistlig. En detalj ger de andra värde. Värdet i varje liten del i denna miljö blir desto större ju mer liknande miljöer på andra håll i staden försvinner. Det gäller det vi upplever ute från gatan, inne på gårdarna och i husen.